

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 2, 3², 4, 30, 34¹⁵, 34¹⁹, 34²⁰ STRAIPSNIŲ, ŠEŠTOJO SKIRSNIO IR 5 PRIEDO ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Atsižvelgiant į 2017 m. birželio 8 d. Tarybos reglamentą (ES) 2017/997, kuriuo iš dalies keičiamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB III priedo nuostatos dėl pavojingos savybės HP 14 „ekotoksiškumas“ (toliau – Reglamentas) ir siekiant tinkamai įgyvendinti Reglamentą, būtina pakeisti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą Nr. VIII-787. Reglamentu keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurias direktyvas III priedas, kuriuo nustatomos savybės ir ribinės koncentracijos, dėl kurių atliekos tampa pavojingosiomis.

2017 m. birželio 12 d. gautame Europos Komisijos Aplinkos generalinio direktorato paklausime Nr. EUP(2016)8719 dėl 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (toliau – Direktyva 2012/19/ES) nurodyta, kad „į nacionalinę teisę netinkamai perkeltas 3 straipsnio 1 dalies g punktas, kuriame pateikta platintojo apibrėžtis, nes nuostatoje, kuria Direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, nenurodyta, kad platintojas tuo pačiu metu gali būti ir gamintojas. Be to formuluotė „verslo tikslais vartotojams tiekiantis“ nėra tapati Direktyvos reikalavimui elektros ir elektroninę įrangą tiekti rinkai, nes „tiekimas vartotojams“ ne visada reiškia EEI „tiekimą rinkai“. Todėl nuostata į nacionalinę teisę perkelta netinkamai“. Siekiant geresnės nacionalinių teisės aktų atitikties Direktyvos 2012/19/ES 3 straipsnio 1 dalies g punkto reikalavimams, būtina pakeisti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 34 dalį.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 62 dalyje nustatyta, kad transporto priemonė – bet kokia transporto priemonė, priskiriama M1 klasei (ne mažiau kaip keturis ratus turinti transporto priemonė, skirta keleiviams vežti, kurioje yra ne daugiau kaip 8 sėdimosios vietos keleiviams ir viena sėdimoji vieta vairuotojui) arba N1 klasei (ne mažiau kaip keturis ratus turinti transporto priemonė, skirta kroviniams vežti, kurios bendroji masė yra ne didesnė kaip 3,5 t), ir triratė motorinė transporto priemonė, išskyrus motorines trirates transporto priemones su simetriškai išdėstytais ratais.“ Todėl ne visos eksploatuoti netinkamos transporto priemonės gali būti sutvarkytos nekeliant pavojaus aplinkai ir žmonių sveikatai ir nenaudojant transporto priemonių turėtojų lėšų. Už kitų eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, nenurodytų Atliekų tvarkymo įstatyme (pavyzdžiui, motociklai, autobusai, žemės ūkio paskirties transporto priemonės ir t.t.), tvarkymą ir tvarkymo finansavimą atsako šių eksploatuoti netinkamų transporto priemonių turėtojai, įskaitant gyventojus. Siekiant užtikrinti, kad visos eksploatuoti netinkamos transporto priemonės būtų tinkamai sutvarkytos, būtina praplėsti Atliekų tvarkymo įstatyme naudojamą sąvoką „transporto priemonė“. Praplėtus sąvoką „transporto priemonė“ visų transporto priemonių gamintojams ir importuotojams būtų taikomas gamintojo atsakomybės principas ir Atliekų tvarkymo įstatyme nustatyti reikalavimai, o tai sudarytų sąlygas visas susidarancias eksploatuoti netinkamas transporto priemones sutvarkyti nekeliant pavojaus aplinkai ir žmonių sveikatai, nenaudojant transporto priemonių turėtojų lėšų.

Direktyvos 2008/98/EB 15 straipsnyje nustatyta, kad „valstybės narės turi užtikrinti, kad pirminis atliekų gamintojas ar kitas turėtojas pats atliktų atliekų apdorojimą arba patikėtų

apdorojimo atlikimą prekiautojui, įstaigai ar įmonei, kuri atlieka atliekų apdorojimo operacijas, arba organizavimą privačiam arba valstybiniam atliekų surinkėjui.“ To paties straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „tais atvejais, kai pirminis gamintojas ar turėtojas perduoda atliekas vienam iš 1 dalyje nurodytų fizinių ar juridinių asmenų preliminariam apdorojimui, atsakomybė už visiško panaudojimo ar šalinimo operaciją paprastai nėra panaikinama.“ Siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvos 2008/98/EB reikalavimus, išvengti fiktyvaus atliekų tvarkymo, užtikrinti tinkamą atliekų tvarkymą ir įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167, įgyvendinimo plano 4 Prioriteto 4.1.4. Darbo 5 veiksmą, Įstatymo projektu nustatoma atliekų darytojo atsakomybė už atliekų galutinį sutvarkymą. Pažymėtina, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi, atliekų apskaitą tvarko ir ataskaitas apie atliekų susidarymą ir tvarkymą, naudodamiesi Vieninga gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacine sistema, aplinkos ministro įgaliotai institucijai Vyriausybės ar jos įgaliota institucijos nustatyta tvarka teikia atliekas surenkančios, vežančios ar apdorojančios įmonės, prekiautojai atliekomis ir tarpininkai. Taigi, atliekų tvarkytojas visais atvejais privalo pateikti duomenis apie atliekų susidarymą ir sutvarkymą. To paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad atliekų apskaitą tvarko ir ataskaitas apie atliekų susidarymą ir tvarkymą, naudodamiesi Vieninga gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacine sistema, teikia atliekų darytojai, atsižvelgiant į susidarančių atliekų kiekį ir (ar) rūšį, ir (ar) vykdomą veiklą, ir (ar) įmonės dydį, Vyriausybės ar jos įgalios institucijos nustatytais atvejais. Tais atvejais, kada atliekų turėtojai nėra prievolės vykdyti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 7 straipsnio reikalavimų, atliekų turėtojas privalo turėti atliekų galutinį sutvarkymą įrodantį dokumentą.

2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurias direktyvas (toliau – Direktyva 2008/98/EB) 6 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „kai Bendrijos lygiu kriterijai dar nėra nustatyti pagal 1 ir 2 dalyse nurodytą procedūrą, valstybės narės gali konkrečiais atvejais nuspręsti, ar tam tikros atliekos nustoja būti atliekomis atsižvelgiant į taikytiną teisminę praktiką. Apie tokius sprendimus jos praneša Komisijai laikydamosi 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/34/EB, nustatančios informacijos apie techninius standartus, reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarką, kai to reikalaujama pagal tą direktyvą.“ To paties straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „tam tikros konkrečios atliekos nustoja būti atliekomis, kaip apibrėžta 3 straipsnio 1 punkte, kai su jomis atliekama naudojimo operacija, įskaitant perdirbimą, ir jos atitinka konkrečius kriterijus, kurie turi būti parengti laikantis šių sąlygų:

- a) medžiaga ar objektas yra visuotinai naudojamas konkrečioms tikslams;
- b) tokiai medžiagai ar objektui egzistuoja rinka ar paklausa;
- c) medžiaga ar objektas tenkina techninius reikalavimus konkrečioms tikslams ir atitinka produktams taikytinus galiojančius teisės aktus bei standartus; ir
- d) naudojant medžiagą ar objektą nebus padarytas bendras neigiamas poveikis aplinkai ar žmonių sveikatai.“

Kadangi skirtingos atliekos pasižymi skirtingomis savybėmis (pavyzdžiui, padangų atliekos, gaminant sūrius susidarančios atliekos, medienos atliekos ar kt.), todėl ir atliekų nelaikymo atliekomis kriterijai atskiriems atliekų srautams yra skirtingi ir negali būti bendri visiems atliekų srautams.

Atliekų nelaikymo atliekomis kriterijai Europos Sąjungos lygiu (reglamentais) nustatyti tik metalo laužui, stiklo duženoms ir vario laužui. Siekiant nustatyti nacionalinius atliekų nelaikymo atliekomis standartus (kriterijus) ir įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167, įgyvendinimo plano 4 Prioriteto 4.1.4. Darbo 7

veiksmą, keičiamas Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 3² straipsnis, nustatant, kad „tam tikros konkrečios atliekos tampa nebe atliekomis jas panaudojus, įskaitant, kai jos perdirbamos, Europos Sąjungos ir (ar) nacionalinių teisės aktų nustatyta tvarka.“ Konkrečius kriterijus atskiriems atliekų srautams nustatys aplinkos ministras, laikantis Direktyvoje 2008/98/EB nustatytų sąlygų. Pažymėtina, kad tokių kriterijų nustatymas prisidėtų prie valstybei nustatytų atliekų perdirbimo tikslų įgyvendinimo.

Direktyvos 2008/98/EB 29 straipsnyje nustatyta, kad „valstybės narės pagal 1 ir 4 straipsnius ne vėliau kaip 2013 m. gruodžio 12 d. parengia atliekų prevencijos programas. Tokios programos įtraukiamos į 28 straipsnyje numatytus atliekų tvarkymo planus ar prireikus į kitas aplinkos politikos programas arba vykdomos kaip atskiros programos. Jei bet kuri tokia programa įtraukiama į atliekų tvarkymo planą ar į kitas programas, turi būti aiškiai nurodomos atliekų prevencijos priemonės“. Vadovaujantis Direktyvos 2008/98/EB 30 straipsniu atliekų tvarkymo planai ir atliekų prevencijos programos vertinami kas šešerius metus ir prireikus būtų patikslinami laikantis 9 ir 11 straipsnių nuostatų, t. y. Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo planas tikslinamas esant poreikiui nustatyti pakartotinio naudojimo ir perdirbimo tikslus, nustatant naujus atliekų prevencijos tikslus. Valstybinio atliekų tvarkymo atitinkamų metų plano (toliau – Planas) tikslas – nustatyti strateginius atliekų tvarkymo iki atitinkamų metų tikslus, uždavinius ir priemones, būtinas užsibrėžtiems tikslams pasiekti, valstybines atliekų tvarkymo užduotis ir atliekų tvarkymo užduotis savivaldybėms, nacionalinės ir Europos Sąjungos struktūrinės paramos finansavimo kryptis ir Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijus. Atsižvelgiant į tai, kad atliekų hierarchijoje atliekų prevencija yra atliekų tvarkymo aukščiausias prioritetas ir neatsiejama atliekų tvarkymo veiklos dalis, tikslinga Valstybinę atliekų prevencijos programą ir Planą tvirtinti vienu dokumentu. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 26 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Valstybinį atliekų tvarkymo planą ir jo įgyvendinimo priemones rengia Aplinkos ministerija ir tvirtina Vyriausybė.“ Siekiant sistemiškumo ir strateginių atliekų sektoriaus teisės aktų skaičiaus optimizavimo, keičiamas Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo šeštojo skirsnio pavadinimas, nauja redakcija dėstomas šeštasis skirsnis. Pasikeitus Valstybinio atliekų tvarkymo plano pavadinimui, atitinkamai keičiamas 30 straipsnis.

Siekiant atsisakyti perteklinės Aplinkos ministerijos funkcijos, institucijų teikiamos informacijos dubliavimosi, Projekte atitinkamai keičiamas Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 26 straipsnis, papildant jį 7 dalimi, kurioje nurodoma, kad „už Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo plano priemonių įgyvendinimo ataskaitų rinkimą ir viešinimą atsakinga Aplinkos ministerijos įgaliota institucija, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka“. Pažymėtina, kad viena iš Aplinkos apsaugos agentūros veiklos sričių yra informacijos apie įvairius atliekų srautus rinkimas, apdorojimas, apibendrinimas ir analizė, šių duomenų pagrindu sudarytos statistinės informacijos rengimas bei sklaida. Šiuo metu Aplinkos apsaugos agentūra jau renka tam tikrą informaciją apie rodiklius, esančius ir Plano ataskaitose, o Planą įgyvendinančios institucijos teikia informaciją apie Plano rodiklius ir Aplinkos ministerijai, ir Aplinkos apsaugos agentūrai.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 27 d. nutarimo Nr. 1482 „Dėl institucijų, įgaliotų tvirtinti privalomuosius produktų saugos reikalavimus ir nustatyti atitikties įvertinimo reikalavimus, paskyrimo“ 1 punkte nustatyta, kad techninius reglamentus bei kitus teisės aktus, nustatančius privalomuosius produktų saugos reikalavimus, tvirtina:

1. „1.3. Sveikatos apsaugos ministerija – biocidų (naudojamų veterinarijoje ir gyvulininkystėje – suderinusi su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba); kosmetikos ir asmens higienos prekių; medicinos priemonių (prietaisų); prekių vaikams (išskyrus žaislus);

2. „1.4. Ūkio ministerija – baldų; elektrotechnikos gaminių; įrenginių ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogioje aplinkoje; patalpų šildytuvų ir kombinuotųjų šildytuvų; su energijos vartojimu susijusių gaminių; detergentų; dujinį kurą deginančių prietaisų; plastiko, gumos, stiklo gaminių; aukšto slėgio indų ir įrangos; tekstilės ir avalynės; trąšų; žaislų; metrologijos gaminių; kitų gaminių (kartu su atitinkamomis ministerijomis arba suderinusi su kitomis institucijomis).“

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 23 d. nutarimo Nr. 921 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“ 8.16 papunkčiu, Ūkio ministerija „nustato privalomuosius produktų saugos reikalavimus srityse, kuriose ministerijai priskirta tvirtinti techninius reglamentus ir kitus teisės aktus, nustatančius privalomuosius produktų saugos reikalavimus.“

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – Sveikatos apsaugos ministerija) dar 2015 metais ėmėsi iniciatyvos persvarstyti direktyvų: 2000/53/EB, 2006/66/EB, 2012/19/ES, 2011/65/ES ir jas keičiančių direktyvų nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę klausimus. Atsižvelgiant į tai, kad Ministerijos kompetencijoje yra tik pavojingų cheminių medžiagų ir jų mišinių dėl jų keliamo pavojaus ir rizikos žmonių sveikatai reguliavimo klausimai, o pirmiau išvardytų direktyvų turinys nėra tiesiogiai sietinas tik su visuomenės sveikatos sauga (pavojingų cheminių medžiagų rizikos vertinimu), buvo pasiūlyta atsisakyti pirmiau minėtų direktyvų nuostatų perkėlimo į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. V-510 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 36:2009 „Draudžiamos ir ribojamos medžiagos“ patvirtinimo“ patvirtintą Lietuvos higienos normą HN 36:2009 „Draudžiamos ir ribojamos medžiagos“ (toliau – Higienos norma HN 36:2009) ir lyderiaujant Ūkio ministerijai sudaryti tarpžinybinę darbo grupę pirmiau minėtų direktyvų perkėlimo į nacionalinę teisę klausimams spręsti. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. 4-151 „Dėl Darbo grupės pasiūlymams dėl direktyvų dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų, akumuliatorių, jų atliekų ir pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo įgyvendinimo teikti sudarymo“ sudaryta darbo grupė. 2015 m. birželio 22 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministerijoje įvykusiame darbo grupės pasiūlymams dėl direktyvų dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų, akumuliatorių, jų atliekų ir pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo įgyvendinimo teikti posėdyje buvo konstatuota, kad direktyvos 2006/66/EB 4 straipsnio nuostatos turėtų būti perkeltos į Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 19 d. įsakymą Nr. 4-117/D3-196 „Dėl Baterijų ir akumuliatorių tiekimo rinkai reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), o Higienos norma HN 36:2009 pripažinta netekusi galios.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 34¹⁵ straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „baterijų ir akumuliatorių gamintojams ir importuotojams draudžiama tiekti Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais baterijas ir akumuliatorius, kuriuose viršijamas sveikatos apsaugos ministro nustatytas gyvsidabrio ir kadmio kiekis“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir į tai, kad Ūkio ministerijai nėra įstatyminio pagrindo perkelti į Aprašą šiuo metu Higienos normos HN 36:2009 nuostatas, būtina pakeisti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 34¹⁵ straipsnio 4 dalį.

2014 metais iš Atliekų tvarkymo programos lėšų 10 savivaldybių skirta 171.000 litų (49.525 eurų) padangų atliekų, susidariusių savivaldybių teritorijoje, sutvarkymui (sutvarkyta 2400 tonų padangų atliekų). 2015 metais iš Atliekų tvarkymo programos lėšų 22 savivaldybėms skirta 76.510,06 eurų padangų atliekų, susidariusių savivaldybių teritorijoje, sutvarkymui (sutvarkyta

3157 tonų padangų atliekų). 2016 metais iš Atliekų tvarkymo programos lėšų 14 savivaldybių skirta 34.384 eurų padangų atliekų, susidariusių savivaldybių teritorijoje, sutvarkymui (sutvarkyta 2441,6 tonos padangų atliekų). Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos 2016 m. gruodžio 13 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XIII-82, Atliekų tvarkymo politikos krypties 93.3 papunktyje nustatyta, kad „iš esmės peržiūrėsime apmokestinamųjų gaminių (potencialių pavojingųjų atliekų) gamintojų, importuotojų ir platintojų atsakomybės ribas. Keliame tikslą panaikinti galimybę išvengti pareigos susitvarkyti jų atsakomybei priskiriamas prekes ir jų pakuotes.“

Siekiant racionaliai naudoti valstybės biudžeto lėšas, būtina stiprinti padangų gamintojų ir importuotojų atsakomybės principo įgyvendinimą, tikslinga keisti Atliekų tvarkymo įstatymą, numatant prievolę padangų gamintojams ir importuotojams sudaryti sutartis su visomis savivaldybėmis (arba komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriumi, kuriam pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą) dėl padangų atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo. Analogiškas principas yra taikomas elektros ir elektroninės įrangos, kuriai taip pat taikomas gamintojo atsakomybės principas, tiekimo į Lietuvos Respublikos rinką atveju.

Pažymėtina, kad kitų apmokestinamųjų gaminių (vidaus degimo variklių degalų arba tepalų filtrų, vidaus degimo variklių įsiurbimo oro filtrų, automobilių hidraulinių (tepalinių) amortizatorių) atliekos susidaro transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančiose įmonėse ir atiduodamos atliekų tvarkytojams, o padangų atliekos gali susidaryti ir pas prekyautojus padangomis, tad sprendžiant pagal savivaldybių teritorijose susidarantį padangų atliekų kiekį, padangų atliekos ne visada atiduodamos atliekų tvarkytojams. Pažymėtina, kad Mokesčio už aplinkos teršimą įstatyme nustatytas padangų mokesčio tarifas neskatina padangų gamintojų ir importuotojų tvarkyti padangų atliekų, todėl didelė dalis padangų atliekų kaupiasi didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse arba randamos išmestos į aplinką.

Įstatymo projekto 7 ir 8 straipsnis įsigalioja nuo 2019 m. sausio 1 d., kadangi Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. sausio 30 d. įsakymo Nr. D1-57 „Dėl Gamintojų ir importuotojų organizacijos veiklos organizavimo plano, finansavimo schemos ir švietimo programos rengimo, derinimo ir ataskaitų bei informacijos apie jų vykdymą teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 27 punkte nustatyta, kad gamintojų ir importuotojų organizacijos, per GPAIS sistemą, kasmet rengia ir licencijas išduodančiai institucijai iki kovo 15 d. pateikia metinę ataskaitą apie veiklos organizavimo plano vykdymą ir finansavimo schemeje ir švietimo programoje numatytų priemonių įgyvendinimą. Pažymėtina, kad gamintojų ir importuotojų organizacijų rengiami metiniai veiklos organizavimo planai ir finansavimo schemos apima kalendorinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerijos Atliekų departamento Atliekų prevencijos ir tvarkymo strategijos skyriaus (vedėja Jurgita Gaižiūnienė (tel. 8 706 63511, el. p. jurgita.gaiziuniene@am.lt) vyriausioji specialistė Ieva Klumbytė (tel. 8 706 63514, el. p. ieva.klumbyte@am.lt)).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu nacionaliniu ir ES lygiu nėra nustatytos ribinės koncentracijos savybei HP 14 „ekotoksiškumas“. Nacionaliniu lygiu Atliekų tvarkymo taisyklėse yra nustatytos ribinės koncentracijos tik bandymų metodams, tačiau nenurodytos medžiagų ribinės koncentracijos atliekų sudėtyje.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 34 dalyje nurodyta, kad „gaminų platintojas – asmuo, verslo tikslais vartotojams tiekiantis alyvas, transporto priemones, elektros ir elektroninę įrangą ir (ar) apmokestinamuosius gaminius.“

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 62 dalyje nustatyta, kad „transporto priemonė – bet kokia transporto priemonė, priskiriama M₁ klasei (ne mažiau kaip keturis ratus turinti transporto priemonė, skirta keleiviams vežti, kurioje yra ne daugiau kaip 8 sėdimosios vietos keleiviams ir viena sėdimoji vieta vairuotojui) arba N₁ klasei (ne mažiau kaip keturis ratus turinti transporto priemonė, skirta kroviniams vežti, kurios bendroji masė yra ne didesnė kaip 3,5 t), ir triratė motorinė transporto priemonė, išskyrus motorines trirates transporto priemones su simetriškai išdėstytais ratais.“

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 3² straipsnyje nustatyta, kad „tam tikros konkrečios atliekos tampa nebe atliekomis jas panaudojus, įskaitant, kai jos perdirbamos, Europos Sąjungos teisės aktų nustatyta tvarka.“

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad atliekų turėtojas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka turi atliekas perduoti atliekų tvarkytojams arba gali tvarkyti atliekas pats. Atliekos tvarkomos aplinkos ministro patvirtintose Atliekų tvarkymo taisyklėse nustatyta tvarka. Komunalinės atliekos tvarkomos savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklėse nustatyta tvarka. Atliekų turėtojas pagal sudarytą rašytinės formos sutartį dėl atliekų naudojimo ir (ar) šalinimo atliekas perduoda atliekų tvarkytojams, turintiems teisę tvarkyti atliekas, išskyrus komunalinių atliekų perdavimą vadovaujantis šio įstatymo 30¹ straipsniu. Šiuo metu atliekų darytojas atsako tik už atliekų perdavimą atliekų tvarkytojui, kuris turi teisę tvarkyti tokios rūšies atliekas, ir tai yra įforminama rašytine sutartimi, tačiau atliekų darytojas neprivalo prašyti atliekų sutvarkymą patvirtinančių dokumentų ir įsitikinti, kad perduotos atliekos buvo tinkamai sutvarkytos.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 26 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Valstybinį atliekų tvarkymo planą ir jo įgyvendinimo priemones rengia Aplinkos ministerija ir tvirtina Vyriausybė.“ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 26, 27, 28 straipsniais, turi būti rengiamas Valstybinis atliekų tvarkymo planas, regioniniai ir savivaldybių atliekų tvarkymo planai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 29¹ straipsniu, turi būti rengiama Valstybinė atliekų prevencijos programa.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 34¹⁵ straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „Baterijų ir akumuliatorių gamintojams ir importuotojams draudžiama tiekti Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais baterijas ir akumuliatorius, kuriuose viršijamas sveikatos apsaugos ministro nustatytas gyvsidabrio ir kadmio kiekis.“

Pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus kolektyviai ir individualiai padangų atliekų tvarkymą organizuojantys gamintojai ir importuotojai neturi pareigos sudaryti sutartis su visomis savivaldybėmis (arba savivaldybių įsteigtais juridiniais asmenimis, kuriems pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą) dėl padangų atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projekto pakeitimais bus užtikrintas tinkamas Reglamento įgyvendinimas, kuriuo patikslinamas atliekų pavojingųjų savybių priskyrimas ir nustatymas.

Įstatymo projekto pakeitimais bus užtikrintas tinkamas Direktyvos 2012/19/ES 3 straipsnio 1 dalies g punkto reikalavimų įgyvendinimas. Gaminų platintojo statusą turinčių subjektų skaičius nepasikeis.

Praplėtus sąvoką „transporto priemonė“ visų transporto priemonių gamintojams ir importuotojams būtų taikomas gamintojo atsakomybės principas ir Atliekų tvarkymo įstatyme nustatyti reikalavimai, o tai sudarytų sąlygas visas susidarančias eksploatuoti netinkamas transporto priemones sutvarkyti nekeliant pavojaus aplinkai ir žmonių sveikatai, nenaudojant transporto priemonių turėtojų lėšų.

Įstatymo projekto pakeitimais bus nustatytas įstatyminis pagrindas aplinkos ministrui nustatyti nacionalinius atliekų nelaikymo atliekomis standartus (kriterijus), laikantis Direktyvoje 2008/98/EB nustatytų sąlygų, ir bus įgyvendintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167, įgyvendinimo plano 4 Prioriteto 4.1.4. Darbo 7 veiksmas. Pažymėtina, kad tokių kriterijų nustatymas prisidėtų prie valstybei nustatytų atliekų perdirbimo tikslų įgyvendinimo.

Įstatymo projektu nustatoma atliekų darytojo atsakomybė už atliekų galutinį sutvarkymą, todėl bus tinkamai įgyvendinti Direktyvos 2008/98/EB reikalavimai, išvengta fiktyvaus atliekų tvarkymo, bus užtikrintas tinkamas atliekų tvarkymas ir įgyvendintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167, įgyvendinimo plano 4 Prioriteto 4.1.4. Darbo 5 veiksmas.

Įstatymo projekto pakeitimais bus sumažintas rengiamų atliekų sektoriaus strateginių dokumentų skaičius. Aplinkos ministerija ir toliau išliks atsakinga už Plano ir jo įgyvendinimo priemonių vykdymo koordinavimą, atsiskaitymą Lietuvos Respublikos Vyriausybei, tačiau metinių ataskaitų surinkimą ir viešinimą atliks Aplinkos ministerijos Aplinkos apsaugos agentūra, kurios viena iš veiklos sričių yra informacijos apie įvairius atliekų srautus rinkimas, apdorojimas, apibendrinimas ir analizė, šių duomenų pagrindu sudarytos statistinės informacijos rengimas bei sklaida.

Įstatymo projekto pakeitimais bus nustatytas įstatyminis pagrindas Ūkio ministerijai perkelti į Aprašą Higienos normos HN 36:2009 nuostatas.

Įstatymo projekte siūlomos nuostatos, kuriomis kolektyviai ir individualiai padangų atliekų tvarkymą organizuojantiems gamintojams ir importuotojams nustatoma pareiga sudaryti sutartis su visomis savivaldybėmis (arba komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriumi, kuriam pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą) dėl padangų atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo. Įstatymo projekto pakeitimais sudarys galimybes racionaliau naudoti valstybės biudžeto lėšas ir galimai leis kasmet vidutiniškai sutaupyti 53.470 eurų Atlieku tvarkymo programos lėšų. Įstatymo projekto pakeitimais išplės gamintojo atsakomybės ribas padangų gamintojams ir importuotojams. Analogiškas principas yra taikomas elektros ir elektroninės įrangos, kuriai taip pat taikomas gamintojo atsakomybės principas, tiekimo į Lietuvos Respublikos rinką atveju.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus šį Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Šis Įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymas neturės reikšmingo poveikio verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus šį Įstatymą, priimti naujų teisės aktų ar keisti šiuo metu galiojančių teisės aktų nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, - kas ir kada juos turėtų priimti.

Priėmus siūlomą Įstatymo projektą, reikės pakeisti šiuos galiojančius teisės aktus:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 29 d. nutarimą Nr.1691 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą“.

2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gruodžio 1 d. įsakymą Nr. D1-967 „Dėl Valstybinio atliekų tvarkymo 2014 – 2020 metų plano įgyvendinimo“.

3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 16 d. įsakymą Nr. D1-1004 „Dėl reikalavimų regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams patvirtinimo“.

4. Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 19 įsakymą Nr. 4-117/D3-196 „Dėl Baterijų ir akumuliatorių tiekimo rinkai reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

5. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 22 d. įsakymą Nr.710 „Dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių taisyklių patvirtinimo“.

6. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gegužės 27 d. įsakymą Nr. D1-290 „Dėl gaminių tiekimo rinkai apskaitos ir atliekų tvarkymo ataskaitų teikimo patvirtinimo“.

7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. liepos 12 d. įsakymą Nr. D1-589 „Dėl gamintojų ir importuotojų, kurie Lietuvos Respublikos vidaus rinkai tiekia elektros ir elektroninę įrangą, pakuotes, užimamos rinkos dalies nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Priėmus siūlomą Įstatymo projektą, reikės pripažinti netekusiais galios šiuos galiojančius teisės aktus:

1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. spalio 22 d. įsakymą Nr. D1-782 „Dėl valstybinės atliekų prevencijos programos patvirtinimo“;

2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. birželio 23 d. įsakymą Nr. V-510 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 36:2009 „Draudžiamos ir ribojamos medžiagos“ patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įgyvendinant Įstatymo projektą papildomų biudžeto lėšų neprireiks. Artimiausiais 3 biudžetiniais metais planuojama sutaupyti 160400 eurų Atliekų tvarkymo programos lėšų.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis: atliekų prevencija, aplinkos apsauga, aplinkos monitoringas, apsauga nuo taršos, atliekos, atliekų šalinimas, atliekų tvarkyba, atmosferos tarša, pavojingos atliekos.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Aplinkos ministras
Kęstutis Navickas
2018-05-22

Teisės ir personalo departamento
direktorė
Agnė Jakstienė
2018-05-22